MUAMMOLI O'QITISH METODI — TALABALARDA IJODIY TAFAKKURNI RIVOJLANTIRISH VOSITASI SIFATIDA

Masharipova Saida Quvondiq qizi,
Abu Rayxon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti Biotexnologiya kafedrasi stajor o'qituvchisi
E-mail: masharipovasaida3@gmail.com
Tel.: +99888-009-88-38

Qabul qilindi: 23.10.2025
Ko'rib chiqildi: 24.10.2025
Tasdiqlandi: 25.10.2025

Kalit so'zlar: muammoli o'qitish, ijodiy tafakkur, ta'lim metodlari, mustaqil fikrlash, interfaol o'qitish.

Annotatsiya. Mazkur maqolada muammoli o'qitish metodining mohiyati, bosqichlari hamda talabalarda ijodiy tafakkurni rivojlantirishdagi o'rni yoritilgan. Shuningdek, metodning afzalliklari, amaliy misollar va ta'lim jarayoniga tatbiq etish yo'llari tahlil qilingan.

Ключевые слова: проблемное обучение, творческое мышление, методы обучения, самостоятельное мышление, интерактивное обучение.

Аннотация. В статье раскрыта сущность проблемного обучения, его этапы и значение в развитии творческого мышления студентов. Рассмотрены преимущества метода, практические примеры и пути его внедрения в образовательный процесс.

Keywords: problem-based learning, creative thinking, teaching methods, independent thinking, interactive learning.

Annotation. The article reveals the essence of the problem-based learning method, its stages, and its role in developing students' creative thinking. The advantages, practical applications, and ways of implementing the method in the educational process are analyzed.

Kirish. Hozirgi kunda ta'lim jarayonining asosiy maqsadi — mustaqil fikrlovchi, ijodiy yondashuvga ega, amaliy bilimlarni qo'llay oladigan shaxsni tarbiyalashdan iborat. Shu nuqtayi nazardan, o'qitish metodlarining takomillashuvi, xususan, muammoli o'qitish metodining joriy etilishi muhim ahamiyat kasb etmoqda. Muammoli o'qitish metodi talabalarda bilimni tayyor shaklda emas, balki izlanish, tahlil va mantiqiy fikrlash orqali egallash ko'nikmasini shakllantiradi.

Asosiy qism. Muammoli o‘qitish metodining mohiyati — o‘quv jarayonida o‘qituvchi tomonidan muayyan muammo yoki savol qo‘yiladi va talabalar bu muammoni hal etish yo‘llarini mustaqil izlab topishga yo‘naltiriladi. Bu jarayon o‘z navbatida ijodiy fikrlash, tahlil qilish, mantiqiy asoslash, va dalillash ko‘nikmalarini rivojlantiradi.

Muammoli o‘qitish metodining asosiy bosqichlari quyidagilardan iborat:

1. O‘qituvchi tomonidan muammoni qo‘yish.
2. Talabalar tomonidan muammoni tahlil qilish va gipotezalarni ilgari surish.
3. Muammoni hal etish uchun zarur ma’lumotlarni izlash va o‘rganish.
4. Olingan natijalarni muhokama qilish va umumlashtirish.

Ushbu metod an’anaviy o‘qitishdan farqli ravishda, o‘quvchi (yoki talaba)ni passiv tinglovchi emas, balki faol ishtirokchi sifatida namoyon etadi. Masalan, pedagogika yo‘nalishidagi darslarda talabalarga “Nega zamonaviy o‘qitish metodlari talabalarning faolligini oshiradi?” kabi savollar berilishi ularni tahlil qilish, misollar keltirish, dalillar topish va o‘z fikrini himoya qilishga undaydi.

Muammoli o‘qitish metodining afzalliklari:

- Talabalarda tanqidiy va ijodiy tafakkurni rivojlantiradi;
- Bilimlarni mustahkam o‘zlashtirishga yordam beradi;
- Mustaqil ishlash va guruhda hamkorlikda ishlash ko‘nikmalarini oshiradi;
- O‘qituvchi va talaba o‘rtasida interaktiv munosabatni kuchaytiradi.

Bugungi raqamli ta’lim sharoitida muammoli o‘qitish metodini multimedia texnologiyalari, interfaol platformalar (masalan, Mentimeter, Padlet, Miro) bilan

integratsiyalash yanada samarali natija beradi. Bu nafaqat darsni qiziqarli qiladi, balki ijodiy tafakkurni real muammolarni hal etish orqali rivojlantiradi.

Amaliy misol. Masalan, "Pedagogik psixologiya" fanidan "Talabalarda motivatsiya darajasining o'qish samaradorligiga ta'siri" mavzusida o'qituvchi talabalarni kichik guruhlarga ajratib, ularni tadqiqot o'tkazishga yo'naltiradi. Har bir guruh o'z gipotezasini ilgari suradi, natijalar tahlil qilinadi va muhokama qilinadi. Shu jarayonda talabalar nafaqat bilim oladi, balki tadqiqot olib borish va ijodiy fikrlash malakasiga ega bo'ladi.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, muammoli o'qitish metodi talabalarda faollik, mustaqillik, mantiqiy va ijodiy tafakkurni shakllantirishda eng samarali metodlardan biridir. Uni ta'lim jarayonida tizimli joriy etish zamonaviy pedagogikaning ustuvor vazifalaridan biri bo'lishi kerak. Bu metod orqali kelajak mutaxassislarida o'z fikrini asoslab ayta olish, muammoli vaziyatlarda mustaqil yechim topish va innovatsion yondashuvni rivojlantirish imkoniyati yaratiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Ziyomuhamedov B. *Pedagogik texnologiyalar asoslari.* – Toshkent: "Fan va texnologiya", 2021.

2. Hasanboeva O. *Pedagogika nazariyasi va amaliyoti.* – Toshkent, 2020.

3. Polat E.S. *Innovatsion o'qitish metodlari va ularning samaradorligi.* – Moskva, 2019.

4. UNESCO. *Innovative Teaching and Learning in Higher Education.* – Paris, 2022.